

Kultuuriministri määruse „Loomingu valdkonna partnerorganisatsioonide toetamise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Kultuuriministri määruse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) reguleeritakse taotlusvoorst „Loomingu valdkonna partnerorganisatsioonide toetus“ (edaspidi *taotlusvoor*) toetuste jagamist.

Toetuse eesmärk on kujundada Kultuuriministeeriumi ja loomingu valdkondades tegutsevate asjatundlike organisatsioonide vaheline pikaajalisem strateegiline koostöö. Oluline on jõuda avatud ja võrdsetel alustel toimiva partnerluseni, mis on selgelt seotud kultuuri arengukava¹ eesmärkidega.

Toetuse andmise kaudu võimaldatakse partnerorganisatsioonidel järjepidevalt ellu viia tegevusi, mis toetavad loomingu valdkondade arengut, rahvusvahelistumist, professionaalset toimepidevust, koostööd ja nähtavust ning loojate tegutsemisvõimalusi. Prioriteedid ehk fookusteemad valitakse kolmeks aastaks vastavalt kultuuri arengukavale ja nendest teavitatakse taotlusvooru avamisel. Fookusteemad hõlmavad nii perioodi olulisemaid poliitikamuudatusi, kui ka konkreetseid kultuuri arengukavast tulenevaid tegevussuundi, kuhu oodatakse partnerite panust.

Partnerid valitakse kolmeks aastaks ja esimene taotlusvoor on kavandatud aastateks 2027–2029. Vahepealsel ajal partnereid ei muudeta, et tagada partneriteks valitutele kindlustunne tegevuste kavandamisel ja stabiilsus pikemaks perioodiks. Pikaajaline partnerlus tagab, et koostöö on sisukam ning tegevustega on võimalik saavutada suuremat ja kestvamat mõju.

Kõiki eelnõu § 1 lõikes 5 nimetatud loomingu valdkondi ei pea igas taotlusvoorus toetama. Taotlusvooru avamise teates määratakse kindlaks voorus avatud loomingu valdkonnad, toetatavate tegevuste täpsem fookus ning valitavate partnerite arv valdkondade kaupa. Selline korraldus võimaldab suunata toetuse konkreetse perioodi kultuuripoliitilistele vajadustele ja eesmärkidele ning arvestada riigieelarves selleks kavandatud vahendite mahuga.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kultuuriministeeriumi loomingu osakonna juhataja Bianca Soe (bianka.soe@kul.ee) ja sama osakonna nõunikud ning Kultuuriministeeriumi õigus- ja haldusosakonna õigusnõunik Kadri Kilvet (kadri.kilvet@kul.ee, 628 2224), kes tegi ka eelnõu juriidilise ekspertiisi.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kaheksast peatükist ja 23 paragrahvist.

1. peatükk „Üldsätted“

Paragrahviga 1 kehtestatakse eelnõu reguleerimisala.

Lõike 1 kohaselt kehtestatakse eelnõuga taotlusvoorst toetuse taotlemise, taotleja ja taotluse hindamise ning toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord.

¹ <https://kul.ee/kultuur2030>

Lõike 2 kohaselt tuleb määrusega reguleerimata küsimustele kohaldada haldusmenetluse seadust (edaspidi *HMS*). Haldusmenetlusele tuleb kohaldada HMS-i sätteid kooskõlas eelnõus sätestatud korra ja erisustega.

Lõike 3 kohaselt on toetuse andja KuM, kes vastutab taotlusvooru väljakuulutamise ja koordineerimise eest: teavitab taotlejaid ja avalikkust toetuse saamise võimalusest, menetleb taotlusi, teeb taotluse rahuldamise otsuse jms. Toetuse andja täpsemad õigused ja kohustused on sätestatud seletuskirja §-des 22 ja 23.

Lõikes 4 määratletakse, kes on partnerorganisatsioon. Partnerorganisatsioon on eelnõu tähenduses kolmeks aastaks valitud strateegiline partner, kes tegutseb vähemalt ühes eelnõus nimetatud loomingu valdkonnas ning panustab riigi kultuuripoliitika eesmärkide saavutamisse. Partnerorganisatsiooni määratlemine strateegilise partnerina tuleneb toetuse eesmärgist kujundada riigi ja loomingu valdkondades tegutsevate organisatsioonide vahel pikemaajalist koostööd. Toetus ei ole seega suunatud üksnes üksiku projekti elluviimisele, vaid organisatsiooni järjepidevale tegevusele oma valdkonna arengusse panustamisel.

Lõikes 5 nimetatakse loomingu valdkonnad. Loomingu valdkondadena käsitatakse etenduskunste, muusikat, kirjandust, kujutavat kunsti, disaini ning arhitektuuri. Eelnõu kohaldamisalasse ei ole praegu arvatud meedia-, audiovisuaal- ega loomemajanduse valdkonda, kuna neis valdkondades partnerorganisatsiooni valimist ja toetuse andmist hetkel ei kavandata. Nende valdkondade toetamine toimub või on kavandatud toimuma teistsuguste rahastamismudelite ja meetmete kaudu. Filmivaldkonna toetamine toimub SA Eesti Filmi Instituudi kaudu ning loomemajanduse valdkonda toetatakse enamasti välisvahenditest rahastatavate meetmete kaudu. Seetõttu ei ole põhjendatud hõlmata neid valdkondi eelnõuga kehtestatava strateegilise partnerluse mudeliga. Vajaduse korral saab neid valdkondi edaspidi määruse kohaldamisalasse lisada.

Paragrahviga 2 lõigetes 1 ja 2 kehtestatakse toetuse andmise eesmärk ja tulemus.

Toetuse andmise eesmärk on võimestada loomingu valdkondades tegutsevaid asjatundlikke organisatsioone, kes panustavad kultuuri arengukava eesmärkide saavutamisse ning loomingu valdkondade arengusse. Toetatavate tegevuste kaudu soovitakse suurendada loomingu valdkondade rahvusvahelistumist, professionaalset toimepidevust, koostööd ja nähtavust ning parandada loojate tegutsemisvõimalusi. Vajaduse korral saavad partnerorganisatsioonid anda sisendit ka kultuuripoliitika kujundamisse.

Toetuse tulemusena peab partner ellu viima taotluses esitatud tegevuskavas ja taotluse rahuldamise otsuses kokku lepitud tegevused. Kolmeaastase toetuseperioodi jooksul hinnatakse ka tegevuste mõju. Toetuse eesmärgi ja tulemuse sätestamine võimaldab siduda toetuse andmise partnerorganisatsiooni kavandatud tegevuste ning nende oodatava mõjuga.

Paragrahviga 3 kehtestatakse toetatavad tegevused ja riigiabi reeglid.

Lõigetes 1 ja 2 sätestatakse, et toetust võib anda tegevustele, mis panustavad eelnõu §-s 2 sätestatud eesmärkide ja tulemuste saavutamisse ning nimetatakse toetatavad tegevused. Toetatavad tegevused hõlmavad muu hulgas rahvusvahelistumist, valdkonna seiret ja analüüsi, arengu toetamist, loojatele tegutsemisvõimaluste loomist, valdkondlikku koostööd ja võrgustumist, valdkonna tutvustamist ja populariseerimist, kommunikatsiooni ning erialaste arhiivi- ja teadmussressursside arendamist jne. Tegevuste loetelu on piisavalt üldine, et võimaldada eri loomingu valdkondade eripäraga arvestamist, kuid samal ajal piisavalt määratletud, et tagada toetuse kasutamise seos eelnõu eesmärgiga.

Lõikes 3 sätestatakse, et toetust ei anta tegevustele, mis on ellu viidud enne taotluse esitamist. Nõue tagab, et toetus on suunatud tulevikus elluviidavatele tegevustele ning ei hüvita tagasiulatuvalt juba tehtud kulutusi. Nõude eesmärk on tagada, et toetust kasutatakse selliste tegevuste elluviimiseks, mille kavandamisel on taotlejal olnud põhjendatud ootus toetuse saamiseks, ning välistada juba ellu viidud tegevuste või tehtud kulude hilisem hüvitamine.

Nõue on seotud ka riigieelarve aastapõhisusega. Riigieelarve on riigi aastane rahastamiskava ning eelarveaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril. Toetuse andmisel kavandatakse vahendid konkreetse eelarveaasta kuludeks ning seetõttu peab toetuse kasutamine olema seotud vastava eelarveaasta jooksul elluviidavate tegevuste ja tekkivate kuludega. Kuna toetuse andmine on kulupõhine, peab toetuse saajal olema võimalik seostada toetusest tehtav kulu konkreetse toetatava tegevuse, abikõlblikkuse perioodi ja eelarveaastaga. See võimaldab kontrollida, et riigieelarvest eraldatud vahendeid kasutatakse eesmärgipäraselt ning üksnes sellel eelarveaastal, mille kulude katmiseks need on kavandatud.

Lõige 4 sätestab, et lõikes 2 nimetatud toetatavate tegevuste täpne fookus kalendriaastate lõikes, taotlusvoorus avatud loomingu valdkonnad ning valitavate partnerite arv loomingu valdkondade kaupa avalikustatakse taotlusvooru avamise teates. Seega nähakse lõikes 4 ette võimalus määrata iga taotlusvooru ja kalendriaasta jaoks toetatavate tegevuste täpsem fookus. Samuti avalikustatakse taotlusvooru avamise teates voorus avatud loomingu valdkonnad ning valitavate partnerite arv valdkondade kaupa. See võimaldab suunata piiratud eelarvevahendid konkreetse perioodi kultuuripoliitilistest vajadustest lähtudes. Määrusega ei tagata seega kõigi eelnõu § 1 lõikes 5 nimetatud loomingu valdkondade rahastamist igas taotlusvoorus.

Lisaks märgitakse taotlusvooru avamise teates ära rahaliste vahendite maht, mille ulatuses toetatavaid tegevusi kavandatakse. Seega ei ole tegemist tavapärase taotlusvooriga, kus taotleja määrab ise taotletava toetuse summa, vaid toetuse andja määrab vooru avamise teates rahastamise mahu ning taotleja kavandab sellest lähtudes oma kolmeaastase tegevuskava ja tegevuste eelarve. Selline korraldus võimaldab siduda taotletavate tegevuste mahu ja sisu konkreetseks perioodiks kasutada olevate eelarvevahenditega ning tagada nende eesmärgipärase ja kavandatud kasutamise.

Lõigete 5 ja 8 kohaselt võib toetus kvalifitseeruda riigiabiks konkurentsiseaduse § 30 tähenduses või vähese tähtsusega abiks (edaspidi *VTA*) konkurentsiseaduse § 33 tähenduses. Konkurentsiseaduse § 30 lõige 1 sätestab, et riigiabiks loetakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud abi. Riigiabi konkreetset definitsiooni Euroopa Liidu toimimise leping ei anna, kuid artikli 107 lõike 1 järgi on riigiabi igasugune liikmesriigi või riigi ressurssidest ükskõik millisel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist ning mis on ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui võrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Vähese tähtsusega abi hinnatakse samade kriteeriumide alusel kui riigiabi. Iga üksiku toetuse puhul rakenduv abi liik sõltub abi saajast ja tegevustest, milleks toetust taotletakse.

Viidatud lõigetes sätestatakse VTA ja riigiabi andmise õiguslik alus ning antakse viited asjakohastele regulatsioonidele.

Lõikes 6 sätestatakse, et VTA andmisel tuleb muu hulgas jälgida, et ühele ettevõtjale (taotlejale) antava VTA kogusumma koos varem antud VTA-ga ei ületaks mis tahes kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul VTA määruse artikli 2 lõikes 2 nimetatud summat. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on kogusumma 300 000 eurot. Kogusumma all mõeldakse kogu avaliku sektori toetust kokku. Kui VTA-na kvalifitseeruvat toetust taotletakse suuremas summas, millele taotlejal on õigus, hindab toetuse andja, kas rakendada saab eelnõu § 3 lõikes 6 nimetatud riigiabi erandit. Kui grupierandiga hõlmatud riigiabi anda ei saa (taotleja ei vasta tingimustele), vähendab toetuse andja

taotleja nõusolekul toetuse summat kuni vähese tähtsusega abi ülemmäärani. Kui piirmäär on täis, jäetakse taotlus HMS-i kohaselt läbi vaatamata.

Lõike 7 kohaselt loetakse VTA suuruse arvestamisel üheks ettevõtjaks kõik sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud VTA määruse artikli 2 lõike 2 kohaselt. Selle järgi hõlmab „üks ettevõtja“ kõiki ettevõtteid, mille vahel on vähemalt üks järgmistest tunnustest:

- 1) ettevõtte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike hälteenamust;
- 2) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht-, või järelevalveorgani liikmetest;
- 3) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
- 4) ettevõtte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike hälteenamust.

Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, mis on eelmainitud punktides 1–4 kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu. VTA maksimaalse määra väljaselgitamisel vaadeldakse ettevõtete seoseid riigipõhiselt. Euroopa Komisjon on „ühe ettevõtja“ mõiste määratlemisel lähtunud asjaolust, et konkurentsieskirjade kohaldamisel on ettevõtja igasugune majandustegevusega tegelev üksus, olenemata tema õiguslikust seisundist ja rahastamisviisist, ning Euroopa Liidu Kohus on otsustanud, et kõiki sama üksuse (õiguslikult või faktiliselt) kontrollitavaid üksusi tuleks käsitleda ühe ettevõtjana.

Lõike 9 kohaselt võetakse VTA andmisel arvesse VTA määruse artiklis 5 ja riigiabi andmisel grupierandi määruse artiklis 8 sätestatud erinevateks eesmärkideks antava abi kumuleerimisreegleid. Nimetatud kumuleerimisreegleid on arvesse võetud riigiabi ja vähese tähtsusega abi registris, mis tähendab, et sealt nähtub, millist liiki ja kui palju abi on ettevõtjale antud. Kumuleerimisreegleid tuleb arvesse võtta ka grupierandiga hõlmatud riigiabi andmisel. Eelnõu alusel taotletavat/eraldatavat toetust võib kumuleerida mistahes muu riigiabiga, kui meetmed on seotud erinevate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega. Kui erinevad abiallikad on seotud samade, osaliselt või täielikult kattuvate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega, on kumuleerimine lubatud, kuni ei ületata suurimat abi osakaalu või abisummat, mida grupierandi määruse kohaselt abi suhtes kohaldatakse.

Lõike 10 kohaselt tuleb VTA või riigiabina saadud või antud toetustega seotud dokumentatsiooni säilitada vähemalt kümme aastat alates abi saamisest või andmisest. See nõue kehtib nii toetuse andja kui ka toetuse saaja kohta. Toetuse andmise ja saamise aluseks olevate dokumentide ja tõendite säilitamise kohustus nõutud aja jooksul tuleneb sellest, et tõendada vajaduse korral toetuse andmise või saamise õiguspärasust. Dokumente säilitatakse alates toetuse määramisest ehk abi andmise otsuse tegemisest.

Lõige 11 piirab eelnõu kohaldamist ja sätestab, et eelnõu ei kohaldata VTA või riigiabi saajale kalandus- ja vesiviljelusvaldkonnas antava abi suhtes, põllumajandustoodete esmatootmise sektorile antava abi suhtes, põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise sektoris juhul, kui abisumma määratakse kindlaks esmatootjatelt ostetud või kõnealuste ettevõtjate poolt turule lastud toodete hinna või koguse alusel või kui abi antakse tingimusel, et osa abist või kogu abi antakse edasi esmatootjatele. Samuti ei saa eelnõu kohaldada abile, mida antakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, täpsemalt sellisele abile, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, turustusvõrgu loomise ja toimimise või muude

eksportimisest tulenevate jooksvate kuludega, ning abile, mille tingimuseks on kodumaiste toodete kasutamine importtoodete asemel.

Samuti ei kohaldata eelnõu raskustes olevatele ettevõtjatele. Taotlejale kehtib nõue, et ta ei tohi olla Euroopa Liidu õiguse kohaselt raskustes. Raskuses oleva ettevõtja definitsioon on esitatud grupierandi määruse artikli 2 punktis 18. Taotleja ei tohi vastata järgmistele tunnustele:

1. Tegemist on piiratud vastutusega äriühinguga (v.a alla kolme aasta tegutsenud väike / keskmise suurusega ettevõtja (edaspidi *VKE*)), kes on akumulieritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist. Nii on see juhul, kui akumulieritud kahjumi mahaarvamine reservidest (ning kõikidest muudest elementidest, mida üldiselt peetakse äriühingu omavahendite osaks) annab negatiivse kogusumma, mis ületab poole märgitud osa- või aktsiakapitalist. Käesoleva punkti tähenduses osutab „piiratud vastutusega äriühing“ eelkõige sellistele äriühingu liikidele, mida on nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL I lisas, ning „aktsiakapital“ hõlmab vajaduse korral mis tahes ülekursi.

2. Tegemist on äriühinguga (v.a alla kolme aasta tegutsenud *VKE*), kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatu vastutus äriühingu võlgade eest ja kes on kaotanud kogunenud kahjumi tõttu üle poole oma raamatupidamises näidatud kapitalist. Käesoleva punkti tähenduses osutab „äriühing, kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatu vastutus äriühingu võlgade eest“ eelkõige sellistele äriühingute liikidele, mida on nimetatud direktiivi 2013/34/EL II lisas.

3. Asjaomase ettevõtja suhtes on võlausaldajate soovil algatatud kõiki võlakohustusi hõlmav maksejõuetusmenetlus või ettevõtja vastab riigisisese õiguse kohaselt kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamise kriteeriumidele. Maksejõuetus on nähtus, mis iseloomustab ettevõtte majanduslikku seisundit, kuid ei tähenda iseenesest veel isiku pankrotti (mida reguleerib pankrotiseadus). Maksejõuetuse põhitunnus on, et võlgnik ei suuda rahuldada võlausaldaja nõudeid ja see suutmatuse ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Juriidilisest isikust võlgnik on maksejõuetu ka siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Maksejõuetuse kontrollimisel tuleb lähtuda ettevõtte majandusaasta aruandest (bilansist).

4. Ettevõtja on saanud päästmisabi ja ei ole veel laenu tagasi maksnud või garantiid lõpetanud või on saanud ümberkorraldusabi ning tema suhtes kohaldatakse endiselt ümberkorraldamiskava. Riigid võivad anda kahte sorti riigiabi: päästmisabi ja restruktureerimisabi. Neid antakse raskustes olevale ettevõttele selleks, et ta raskustest välja tuua. Abi võib anda kümne aasta jooksul ühe korra. Restruktureerimisabi on ümberkorraldusabi.

5. Ettevõtja puhul, kes ei ole *VKE*, kui viimase kahe aasta jooksul: 1) on ettevõtja arvestuslik finantsvõimendus olnud suurem kui 7,5 ja 2) on ettevõtja EBITDA suhe intressimaksete kattevarasse olnud alla 1,0. Selle toetuse sihtrühmaks võivad olla vaid *VKE*-d.

Lõike 12 kohaselt ei kohaldata eelnõu riigiabi taotleja suhtes, kellele Euroopa Komisjoni või Euroopa Kohtu otsuse alusel, millega Eesti riigi poolt antud abi on tunnistatud ebaseaduslikuks või väärkasutatuks ja ühisturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks. Nimetatud nõue tuleneb riigiabi reeglitest ja siin ei saa rakendada võimalust, et kui tagasimaksmise nõue on küll esitatud, kuid tähtaeg ei ole saabunud, võib uut toetust taotleda.

2. peatükk „Nõuded taotlejale ja taotlusele ning toetuse taotlemine“

Paragrahviga 4 kehtestatakse nõuded taotlejale.

Lõigetes 1 ja 2 kehtestatakse subjektid, kellele toetus on suunatud, ja üldtingimused, millele taotleja peab vastama. Viidatud lõikes nähakse ette nõuded, mille alusel tuvastatakse, kas taotlejal on olemas taotluses kirjeldatud tegevusteks ja tulemuste saavutamiseks vajalik haldus-, finants- ja toimumissuutlikkus.

Taotlejaks võib olla Eestis registreeritud eraõiguslik juriidiline isik, kes tegutseb vähemalt ühes eelnõus nimetatud loomingu valdkonnas. Taotleja põhikirjajärgne tegevus peab hõlmama vastavas valdkonnas tegutsemist ning valdkonna arengusse ja nähtavusse panustamist.

Taotlejate ringi ei laiendata äriühingutele, riigi või kohaliku omavalitsuse sihtasutustele ega nimetatud isikute asutatud sihtasutustele. Samuti on välistatud erakonnad ja usulised ühendused.

Taotlejalt nõutakse vähemalt viieaastast tegutsemiskogemust põhikirjajärgsel tegevusalal. Nõude eesmärk on tagada, et partnerorganisatsioonina valitaval organisatsioonil oleks piisav valdkondlik kogemus ja väljakujunenud suutlikkus täita strateegilise partneri rolli.

Etenduskunsti, muusika, disaini ja arhitektuuri valdkonnas ei saa toetust taotleda loomeliit ega ametiühing. Etenduskunsti, muusika, disaini ja arhitektuuri valdkonnas ei saa toetust taotleda loomeliit ega ametiühing. Piirang tuleneb käesoleva toetusskeemi ülesehitusest ja eesmärgist toetada strateegilisi partnerorganisatsioone, kelle tegevus ja roll on määruses sätestatud eesmärkide saavutamiseks sobivaim. Muusikavaldkonnas ei toetata samu kolme aasta tegevuskavas kavandatud tegevusi, mida toetatakse kultuuriministri 12. novembri 2018. aasta määruse nr 3 alusel.

Lisaks kehtestatakse üldised nõuded, mis puudutavad maksukohustuste täitmist, pankroti- ja likvideerimisseisundit, varasemate toetuste tagasimaksmist, majandusaasta aruande esitamise kohustust ning muude toetuse andja ees olevate kohustuste täitmist.

Lõigetes 3–6 sätestatakse kunst-, kirjandus-, arhitektuuri- ja disainivaldkonna taotlejatele täiendavad nõuded varasema tegevuse kohta. Täiendavate nõuete eesmärk on tagada, et partnerorganisatsioonil on lisaks üldisele vähemalt viieaastasele tegutsemiskogemusele ka konkreetse loomingu valdkonna strateegilise partneri ülesannete täitmiseks vajalik sisuline ja järjepidev tegevuskogemus. Nõuded on valdkonnaspetsiifilised ning lähtuvad nende valdkondade arenguvajadustest ja tegevustest, mille kaudu organisatsioonid saavad panustada valdkonna arengusse, rahvusvahelistumisse, professionaalsesse arengusse, nähtavusse ja teadmusbaasi.

Paragrahviga 5 kehtestatakse nõuded taotlusele.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotlusest peab selguma, et toetust taotletakse eelnõus nimetatud eesmärgi ja tulemuse saavutamiseks ning et tegevused vastavad taotlusvooru avamise teates nimetatud fookusteemadele ja tegevustele.

Lõikes 2 sätestatakse, milliseid andmeid ja dokumente peab taotlus sisaldama.

Taotluses tuleb muu hulgas esitada vähemalt kolme aasta arengukava (toetuse perioodi hõlmav) ja sisuline tegevuskava, milles kirjeldatakse eesmäärke, kavandatavaid tegevusi ja tulemusi. Samuti tuleb esitada toetuse kavandatavate kasutusaastate eelarved.

Kolmeaastase arengukava ja tegevuskava esitamise nõue tuleneb toetuse strateegilisest iseloomust ja kolmeaastasest partnerlusperioodist. Arengukavas kirjeldab taotleja organisatsiooni pikemaajalist arengusuunda, peamisi eesmäärke ja prioriteete ning seda, kuidas need seostuvad loomingu valdkonna arenguvajaduste ja kultuuripoliitika eesmärkidega. Tegevuskavas kirjeldab taotleja, milliseid konkreetseid tegevusi ta toetuse kolme kavandatava kasutusaasta jooksul nende

eesmärkide saavutamiseks ellu viib ning milliseid tulemusi ta nende tulemusel kavandab saavutada. Seega annab arengukava ülevaate organisatsiooni arengusuunast ja eesmärkidest, tegevuskava aga kirjeldab nende eesmärkide saavutamiseks kavandatavaid konkreetseid tegevusi ja tulemusi toetuse perioodil.

Toetuse andja ei näe arengukavale ette kindlat vormi ega mahtu. Selline paindlikkus võimaldab arvestada organisatsioonide erineva suuruse, tegevuse iseloomu ja arenguetapiga ning vältida põhjendamatut halduskoormust. Arengukavast peaks siiski nähtuma organisatsiooni peamised arengueesmärgid ja -suunad, nende seos loomingu valdkonna arenguga ning organisatsiooni roll ja kavandatav areng partnerlusperioodil. Tegevuskava puhul on oluline, et selles oleksid selgelt kirjeldatud kolme aasta jooksul kavandatavad tegevused, nende eesmärgid ja oodatavad tulemused ning et need oleksid seostatavad taotluses esitatud eelarvetega.

Lõikes 3 sätestatakse taotlejale lisateabe esitamise kohustus. Selleks, et vältida samade tegevuste ning sarnaste eesmärkide ja tulemuste saavutamise topeltfinantseerimist, kohustub taotleja esitama toetuse andjale teabe, kui ta on kõigile või osadele tegevustele taotlenud samal ajal toetust mõnest teisest meetmest või riigisistest või muudest välisabivahenditest. Kulused topeltfinantseerida ei tohi.

Paragrahviga 6 sätestatakse taotlusvooru avamise regulatsioon.

Lõike 1 kohaselt teavitab toetuse andja oma veebilehel taotlusvooru avamisest, taotluste esitamise tähtajast, taotlusvooru eelarve jaotusest, fookusteemadest ja toetatavatest tegevustest vähemalt 14 kalendripäeva enne taotlusvooru avamise päeva. Teabe avaldamise etteteatamistähtaja eesmärk on anda taotlejatele piisavalt aega taotlusvooru tingimustega tutvumiseks ning taotluse, sealhulgas kolmeaastase arengukava, tegevuskava ja eelarvete ettevalmistamiseks.

Fookusteemad määrab toetuse andja konkreetse taotlusvooru ja selles kavandatavate toetuse kasutamise kalendriaastate kaupa, lähtudes eelnõu §-s 3 sätestatud toetatavate tegevuste raamistikust ning asjaomase perioodi kultuuripoliitilistest eesmärkidest ja vajadustest. Fookusteemade määramine võimaldab suunata toetust vooru avamise ajal kõige enam tähelepanu vajavatele tegevustele, jättes samal ajal eelnõu § 3 lõikes 2 sätestatud toetatavate tegevuste loetelu piisavalt paindlikuks.

Taotlusvooru eelarve jaotus sõltub vooru kogueelarvest ning toetuse andja otsusest, milliste loomingu valdkondade ja tegevuste toetamiseks ning millises mahus olemasolevaid eelarvevahendeid kasutatakse. Eelarve jaotus avalikustatakse taotlusvooru avamise teates, et taotlejatel oleks enne taotluse esitamist teada vooru rahalised võimalused ja toetuse kavandamise lähtekoht.

Lõigete 2-4 kohaselt avatakse taotlusvoor iga kolme aasta järel, st 2026. aasta sügisel, 2029. aasta sügisel, jne. Kolmeaastane partnerlussuhe tagab stabiilsuse ja kindluse toetuse saajatele oma tegevuse kavandamisel ning võimaldab tegevustega saavutada suuremat ja kestvamat mõju.

Erandina võib taotlusvooru avada ka kolmeaastase perioodi kestel, kui senine partner loobub toetuse kasutamisest ja tegevuste elluviimisest või kui tema vahearuanne jäetakse kinnitamata. Sellisel juhul valitakse uus partner ülejäänud toetuse perioodiks.

Paragrahviga 7 sätestatakse taotluse esitamise regulatsioon.

Lõike 1 kohaselt tuleb taotlus esitada taotlusvooru avamise teavituses nimetatud tähtaja jooksul.

Lõikes 2 selgitatakse, et toetust taotletakse kolmeks järjestikuseks kalendriaastaks. Toetuse andja määrab toetussumma enne taotluse esitamist (avaldatakse taotlusvooru avamise teates).

Lõigetes 3 ja 4 viidatakse, et taotluse peab esitama esindusõiguslik isik toetuse andja e-keskkonna kaudu. Kõiki taotlusvooru esitatud taotlusi menetletakse samal ajal. Tähtjaks esitatud taotlus peab olema esitatud ettenähtud viisil ja vormil koos nõutud dokumentidega. Taotlemine toimub toetuse andja taotluste menetlemise infosüsteemi ehk e-keskkonna kaudu. Kui taotluse esitamisel esineb e-keskkonnas tehniline rike, mistõttu ei ole võimalik taotlust tähtpäevaks esitada, loetakse taotlus siiski õigel ajal esitatuks, kui see on toetuse andjale saadetud tehnilise rikke kõrvaldamise järgsel tööpäeval.

3. peatükk „Kulude abikõlblikkus ja toetuse osakaal“

Paragrahviga 8 kehtestatakse kulude abikõlblikkuse reeglid.

Lõigete 1 ja 2 kohaselt on kulu abikõlblik, kui see on tegevuste elluviimiseks sobiv, vajalik, põhjendatud ja tõhus, tekib abikõlblikkuse perioodil, selle on tasunud toetuse saaja ning on kooskõlas nii Euroopa Liidu kui ka riigisisese õigusega. Tegemist on kulu abikõlblikuks lugemise üldpõhimõttega.

Kulu peab olema tekkinud (st tegevus või sündmus toimunud, kaup või teenus kätte saadud) abikõlblikkuse perioodil, kuid ei pea olema tasutud abikõlblikkuse perioodil.

Kuna eelnõu ei hõlma kõiki muude õigusaktidega reguleeritud kulu abikõlblikkuse tingimusi, on oluline rõhutada, et toetuse kasutamisel tuleb arvestada ka teiste riigisiseste kohalduvate õigusaktidega. Riigisisese õigusega kooskõlas olemise tingimus seisneb näiteks selles, et toetuse saaja peab järgima raamatupidamiseeskirjadest ning maksuseadustest ja riigihangete seadusest tulenevaid piiranguid.

Kulu on põhjendatud, kui see on sobiv, vajalik ja tõhus ettenähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning tekib toetatavate tegevuste käigus. See avaldub põhjendatuse nõude kaudu ehk peab olema tuvastatav põhjuslik seos, millest saab järeldada, et kulu on tekkinud asjakohaste toetatavate tegevuste käigus. Kulu on sobiv, kui see vähemalt soodustab tulemuste saavutamist. Kulu on vajalik, kui tulemust ei ole võimalik saavutada muu kuluga, mis on vähemalt sama tõhus. Kulu on tõhus, kui selle maksumus kajastab parimat võimalikku suhet kasutatud vahendite ja saavutatud tulemuste vahel.

Lõikega 3 kehtestatakse mitteabikõlblike kulude loend.

Lõikes 4 sätestatakse, et kui toetus on käsitletav grupierandiga hõlmatud riigiabina, järgitakse lisaks lõigetes 1 ja 2 toodule abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude määratlemisel grupierandi määruise artikli 53 lõikes 5 toodud abikõlblikkuse reegleid. Kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks mõeldud abiliiki ja selles lubatud tegevuskulusid saab kasutada, kui eelnõus toodud tingimused on täidetud ehk kulu on ka eelnõu alusel abikõlblik. Tegevusabi abikõlblikud kulud artikli 53 alusel on järgmised: kultuuriasutuse ja pärandiobjekti kulud, mis seonduvad pideva või korrapärase tegevusega, sealhulgas näituste, etenduste ja üritustega ning sarnase kultuurilise tegevusega tavapärase tegevuse käigus; kulud, mis on seotud kultuuri ja kunstiga seotud haridustegevuse ning avalikkuse teavitamisega kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise tähtsusest haridusprogrammide ja teadlikkuse tõstmise programmidega, sealhulgas uute tehnoloogiate abil; kulud, mille eesmärk on parandada üldsuse juurdepääsu kultuuriasutustele või pärandiobjektidele ja kultuurilisele tegevusele, sealhulgas digiteerimise ja muu uue tehnoloogia kasutamise kulud ning kulud puudega isikute juurdepääsu parandamiseks; kultuuriprojekti või -tegevusega otseselt seotud tegevuskulud, näiteks kinnisvara

ja kultuuriasutuste rendikulud, reisikulud, kulud kultuuriprojekti või -tegevusega otseselt seotud materjalidele ja tarvikutele, näituste ja dekoratsioonide arhitektuurilistele struktuuridele, tööriistade, tarkvara ja varustuse laenu-, rendi- ja amortisatsioonikulu, kulud seoses juurdepääsuõigustega autoriõigustega kaitstud teostele ja muule intellektuaalomandiõigustega kaitstud sisule, reklaamikulu ja kulud, mis on kantud vahetult projekti või tegevuse tulemusel; amortisatsioonikulud ja rahastamiskulud on abikõlblikud ainult siis, kui need ei ole hõlmatud investeringuteks ettenähtud abiga; kultuuriasutuse ja pärandiobjekti või projekti töötajatega seonduvad personalikulud; väliskonsultantide ja sisseostetud teenuste pakkujate osutatud nõustamis- ja tugiteenuste kulud, mis on kantud vahetult projekti tulemusel.

Paragrahviga 9 kehtestatakse toetatavate tegevuste abikõlblikkuse periood.

Abikõlblikkuse periood algab toetuse kavandatava kasutusaasta 1. jaanuarist või taotluses märgitud hilisemast kuupäevast ning ei või olla pikem kui sama kalendriaasta 31. detsember. Abikõlblikkuse periood ei kesta kolm aastat järjest, vaid esimese aasta tegevused ja sellega seotud kulud tuleb ära teha esimese aasta jooksul, kasutades selleks esimese aasta toetust; teise ja kolmanda aasta tegevused ja kulud tuleb teha vastavalt teisel ja kolmandal aastal.

Eelnõu ei näe ette abikõlblikkuse perioodi pikendamise võimalust, sest tegemist on kolme aasta toetusega ning toetuse andja eesmärk on saada toetuse eest tulemusi igal aastal. See tähendab, et tegevuskavas esimeseks aastaks kavandatud sündmust või tegevust ja sellega seotud kulusid ei saa järgmistesse aastatesse edasi lükata. Küll aga võib toetuse saaja esitada soovi korral muudatustaotluse, et sarnaste maksumustega tegevusi aastate vahel ringi tõsta, kui see aitab kaasa tulemuste paremale saavutamisele (nt vahetada ringi koolituste teemasid).

Kui mõni tegevus jääb ära või kulud osutuvad väiksemaks, tuleb toetuse jääk toetuse andjale tagasi kanda.

Paragrahviga 10 kehtestatakse toetuse suurus ja osakaal.

Lõike 1 kohaselt kinnitab kultuuriminister igal aastal Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve käskkirjaga toetuste koondsumma. Toetuse eraldamise otsused teeb kultuuriminister eelnõu §-s 13 sätestatud korras.

Lõigete 2 ja 3 kohaselt avalikustatakse esimese kalendriaasta toetuse suurus ning jaotus valdkondade ja taotlejate vahel taotlusvooru avamise teates. Seega ei taotleta toetust summaliselt, vaid toetuse andja kuulutab välja võimaluse kandideerida konkreetsele summale ning annab ette teemad ja tegevused, mille puhul ta tulemust ootab. Teise ja kolmanda kalendriaasta toetuse summa ei tohi olla suurem kui esimeseks kalendriaastaks määratud summa, kuid võib olla väiksem, kui KuM-i valitsemisala eelarves toimuvad muutused. Seega peavad taotlejad oma tegevuste planeerimisel lähtuma sellest, et toetussumma on üldjuhul kolm aastat järjest sama, sest taotlusvooru kogueelarve kolme aasta jooksul ei kasva. Seetõttu tuleb taotlejal juba tegevusi planeerides arvestada võimaliku inflatsiooniga ning teise ja kolmanda aasta tegevuskavas tuleb selle võrra vähem tegevusi planeerida või suurendada omaosalust järgnevatel aastatel või kavandada (suuremat) kaasfinantseeringut muudest allikatest. Kui aga nt riigi üldisest majanduslikust olukorrast tulenevalt tekib vajadus KuM-i valitsemisala eelarvet muuta ning see toob kaasa taotlusvooru eelarve vähenemise, võib toetuse andja toetust proportsionaalselt vähendada. Vastav õigus on sätestatud ka eelnõu §-s 23.

Lõigete 4 ja 5 kohaselt on toetuse maksimaalne osakaal abikõlblikest kuludest üldjuhul 100 protsenti. Kui toetust antakse grupierandi määruse alusel riigiabina, on toetuse maksimaalne osakaal 80 protsenti ning toetuse saaja peab katma vähemalt 20 protsenti abikõlblikest kuludest omafinantseeringuga. Omafinantseering ei või sellisel juhul sisaldada avaliku sektori vahendeid.

Lõike 6 kohaselt antakse toetuse andjale võimalus määrata partnerile täiendava tegevuse elluviimiseks täiendav summa juhul, kui toetuse andja teeb partnerile ettepaneku sellise tegevuse elluviimiseks. Tegemist peab olema tegevusega, mida partneri kinnitatud tegevuskavas ei ole kavandatud, kuid mis vastab eelnõu § 3 lõikes 2 sätestatud toetatavatele tegevustele. Täiendava summa määramine võimaldab toetuse andjal reageerida toetuse perioodi jooksul ilmnevatele täiendavatele vajadustele või võimalustele ning suunata selleks täiendavaid eelarvevahendeid.

4. peatükk „Taotluste menetlemine“

Paragrahviga 11 kehtestatakse taotluste menetlemise kord.

Lõige 1 sätestab, et taotluse menetlemise tähtaeg on kuni 45 tööpäeva alates taotlusvooru sulgemisest. HMS-i § 41 järgi peab haldusorgan, kui ta ei saa ettenähtud aja jooksul haldusakti anda või toimingut sooritada, teatama viivitusest tõenäolise aja ning tähtaja ületamist põhjendama.

Lõike 2 kohaselt jäetakse taotlus läbi vaatamata, kui seda ei ole tähtajaks esitatud. See tähendab, et sellisel juhul taotlust nõuetele vastavuse kontrolli ei võeta.

Lõike 3 kohaselt võib toetuse andja taotluse esitamise tähtaja mõjuval põhjusel ennistada. Seda võib teha toetuse andja omal algatusel või taotleja taotluse alusel.

Lõigete 4–5 kohaselt võib toetuse andja juhul, kui taotluse läbivaatamise käigus selgub, et see ei ole piisavalt selge ja/või sisaldab puudusi, küsida taotlejalt andmete kohta selgitusi ja lisadokumente või nõuda taotluse täiendamist või muutmist. Taotlejale edastatakse e-keskkonna kaudu teade, milles on kirjeldatud asjaolusid, mis vajavad täiendavat selgitamist, täiendamist või lisateavet, ning märgitud tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Puuduste kõrvaldamiseks võib toetuse andja anda taotlejale kuni viis tööpäeva, mil eelnõu § 11 lõikes 1 toodud taotluse menetlemise aeg peatub. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks.

Toetuse andja jätab taotluse läbi vaatamata ja sisuliselt hindamata, kui taotleja ei ole eelnõu § 11 lõikes 5 sätestatud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud või kui puuduste kõrvaldamise raames esitatud lisateave ei anna ikkagi alust lugeda nõuet täidetuks. Taotluse võib jätta läbi vaatamata taotlusõiguse puudumise tõttu ja muudel HMS-is toodud alustel. Teave taotluse läbi vaatamata jätmise kohta edastatakse taotlejale e-keskkonna kaudu kümne tööpäeva jooksul tähtaja saabumisest arvates.

Lõike 6 kohaselt on toetuse andjal õigus teha taotlejale ettepanek muuta taotluse eelarvet ja tegevusi nii, et tegevuste eesmärgid ei muutu. Algse eesmärgi muutmine on sisuliselt uus taotlus ja selline taotlus peaks uuesti konkureerima uues taotlusvoorus.

Lõike 7 kohaselt saab toetuse andja tunnistada taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks ainult juhul, kui on täidetud kõik eelnõu §-des 4 ja 5 sätestatud nõuded.

Paragrahvis 12 reguleeritakse nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste sisulist hindamist.

Lõigete 1 ja 2 kohaselt hindab taotlusi toetuse andja moodustatud komisjon. Selle koosseisu avalikustab toetuse andja oma veebilehel.

Lõikes 3 on sätestatakse, et taotluste hindamisel võetakse arvesse arengukava ja tegevuskava läbimõeldust ning nende vastavust toetuse eesmärgile ja valdkonna arengueesmärkidele, kavandatud tegevuste kvaliteeti ja mõju, organisatsiooni suutlikkust ja jätkusuutlikkust ning eelarve põhjendatust ja kuluefektiivsust.

Lõike 4 kohaselt hinnatakse taotlusi lõikes 3 sätestatud hindamiskriteeriumide alusel vastavalt hindamismetoodikale, mis avalikustatakse toetuse andja veebilehel enne taotlusvooru avamist. Hindamismetoodikas täpsustatakse hindamiskriteeriumide rakendamist, sealhulgas hindamisskaalad ja hinnete kirjeldused ning asjaolud, mida hindamisel arvesse võetakse.

Hindamismetoodika avalikustamise eesmärk on tagada taotlejatele selge ja arusaadav teave selle kohta, millest taotluste hindamisel lähtutakse. Selgelt kirjeldatud hindamiskriteeriumid ja nende rakendamise põhimõtted aitavad taotlejal koostada taotlust ning kirjeldada kavandatavaid tegevusi, eesmärgid ja tulemusi viisil, mis võimaldab nende vastavust toetuse eesmärgile hinnata. Samuti tagab see hindajatele ühtse aluse taotluste hindamiseks ning toetab taotluste võrdset ja läbipaistvat kohtlemist.

Lõike 5 kohaselt kaasatakse hindamisse vajaduse korral hääleõiguseta eksperte. Hinnangute andmisel lähtub ekspert kehtestatud hindamismetoodikast.

Lõike 6 kohaselt peavad hindamiskomisjoni liikmed ja eksperdid kooskõlas korruptsioonivastase seaduse ja HMS-iga kinnitama oma erapooletust ja sõltumatust. Erapooletuse nõue rakendub kõikidele hindajatele. Seotuse olemasolul tuleb hindajal end taandada HMS-i §-s 10 sätestatud tingimustel ja korras. Taandamise korral tehakse vastav märge hindamiskomisjoni protokollis. Erapooletuse ja sõltumatuse kinnitamine hinnatavatest taotlustest tähendab kirjalikku kinnitamist.

Lõikega 7 nähakse ette, kellele teeb komisjon ettepaneku otsuse tegemiseks.

Paragrahviga 13 nähakse ette taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused ja kord.

Lõikes 1 sätestatakse, kes teeb taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise otsuse ja millal.

Lõike 2 kohaselt rahuldatakse taotlus juhul, kui taotleja ja taotlus vastavad eelnõus nimetatud nõuetele ning taotlus kuulub komisjoni hindamistulemuse põhjal rahuldamisele.

Lõike 3 kohaselt võib taotluse rahuldada ka kõrvaltingimusega. Kui mõni nõue ei ole taotluse menetlemise ajal täidetud, see ei takista taotluse menetlemist ning on tõenäoline, et see täidetakse mõistliku aja jooksul ja igal juhul enne tegevuste lõpetamist, võib taotluse rahuldada kõrvaltingimusega. Kõrvaltingimuse seadmisel täpsustab toetuse andja, mida toetuse saaja peab tegema või milline asjaolu ja millise aja jooksul peab tõendatud olema.

Nõuetekohase kõrvaltingimuse saabumisel lisatakse sellekohane teave taotluse rahuldamise otsuse juurde. Kui taotluse rahuldamise otsus on tingimuslik, menetletakse taotlust tavalises korras. Erisus on vaid selles, et toetust ei tohi välja maksta enne kõrvaltingimuse saabumist või täitmist.

Lõike 4 kohaselt ei teki toetuse saajal taotluse kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse põhjal õigust toetuse maksele. Makse saab teha siis, kui toetuse saaja on esitanud toetuse andjale teabe tingimuse saabumise või täitmise kohta. Toetuse saaja ei pea seda teavet esitama juhul, kui toetuse andja saab selle ise tuvastada.

Lõike 5 kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui taotleja ja/või taotlus ei vasta kas või ühele eelnõus sätestatud nõudele, taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil, taotleja ei võimalda taotluse nõuetele vastavust kontrollida, taotlus ei kuulu hindamistulemuse põhjal rahuldamisele, taotlusvooru eelarve mahu tõttu ei ole võimalik toetust eraldada või taotluses kavandatud toetatavate tegevuste muutmise kohta. Taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemisel lähtutakse HMS-i §-dest 56 ja 57. Taotluse rahuldamata jätmise otsuses esitatakse HMS-is nõutud info. Eraldi korda selle kohta eelnõus ei

ole. HMS-i kohaselt tuleb soodustava haldusakti andmisest keeldumist kirjalikult põhjendada, märkides selles õigusliku aluse ja otsuse õigusliku alusega seotud asjakohased faktilised asjaolud.

Lõike 6 kohaselt saadetakse taotlejale tema kohta tehtud otsus e-keskkonna kaudu.

Paragrahviga 14 sätestatakse taotleja ja toetuse saaja ärakuulamisega seotud regulatsioon.

Taotlejale ja toetuse saajale antakse HMS-i § 40 tähenduses ärakuulamisõigus. Ärakuulamisõigus haldusmenetluses eeldab, et asjaomasel isikul on võimalus enda arvamust asjassepuutuvas küsimuses piisavalt selgitada ja vajaduse korral võtta seisukoht dokumentide suhtes, mille haldusorgan on tema asja menetlemisel esitanud.

Lõigetega 1–2 nimetatakse, millisel juhul tuleb, arvestades eelnõus sätestatud menetlustähtaegu, enne otsuse tegemist anda taotlejale ja toetuse saajale võimalus esitada selgitusi otsuse põhimotiivide ja põhjenduste kohta. Ära ei kuulata, kui HMS-i § 40 lõike 3 punkti 4 kohaselt tehakse otsus toetuse saaja või taotleja kasuks ja ka näiteks juhul, kui taotlusvooru taotluse esitanud taotlejaid on üle 50. Eelnõu § 14 lõike 1 punktis 2 korratakse üle sisuliselt HMS-i § 40 lõike 3 punkt 2, mille kohaselt võib menetlusosalise jätta ära kuulamata, kui menetlusosalise taotluses või seletuses esitatud andmetest ei kalduta kõrvale ning puudub vajadus lisaandmete saamiseks. Nimelt, kui taotluse rahuldamata jätmise otsus põhineb vaid taotlusel ja selle menetlemisel puuduste kõrvaldamise raames esitatud andmetel, saab sellise korra abil öelda, et taotleja on ära kuulatud.

5. peatükk „Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine“

Paragrahviga 15 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise seonduvad tingimused.

Lõikes 1 sätestatakse, millistel tingimustel saab taotluse rahuldamise otsust muuta ja kelle algatusel.

Toetuse andja peab igat teavet hindama, sest olenemata toetuse saaja taotluse sõnastusest võib teavet käsitleda sisuliselt taotluse rahuldamise otsuse muutmise avalduse või teatena. Kui sisuliselt on tegemist olukorraga, kus otsust peaks muutma otsusega, tuleb toetuse andjal otsustada, kas seda teha või mitte. Muudatus tehakse tavaliselt toetuse saaja algatusel, näiteks juhul, kui toetuse saaja peab möödapääsmatuks muuta tegevuskava (toetatavat tegevust või selle ulatust; tegevus jäetakse ära või lisatakse täiendav tegevus), abikõlblike kulude kogumahtu või toetuse osakaalu abikõlblikest kuludest. Muudatuste võimaldamine on sobiv ja vajalik, sest toetuse taotlemisel ei pruugita kõiki tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi või tegevuste ulatust ette näha. Muutuda ei tohi tegevuste eesmärk ja saavutatav tulemus. Kui muuta tahetakse algset eesmärki ja tulemust, on tegemist sisuliselt uue taotlusega.

Lõike 2 kohaselt saab taotluse rahuldamise otsust muuta, kuni see ei ole kehtivust kaotanud. Haldusakt kehtib kuni haldusaktiga antud õiguse või kohustuse lõpliku realiseerimiseni. Taotluse rahuldamise otsust võib muuta kuni abikõlblikkuse perioodi lõpuni, kuid mitte pärast tegevuste lõppemist.

Lõike 3 kohaselt võib toetuse andja keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest, kui muutunud asjaolude tõttu ei ole taotlus kooskõlas eelnõus sätestatud tingimustega, soovitud muudatuse korral on oodatavate tulemuste saavutamine kaheldav või tegevuste lõpetamine ei ole abikõlblikkuse perioodi jooksul tõenäoline. Sellisel juhul toetuse saaja avaldust taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks ei rahuldata, toetuse saaja ei saa toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel jätkata ja taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse täielikult või osaliselt kehtetuks.

Lõige 4 sätestab taotluse rahuldamise otsuse muutmise avalduse läbivaatamise tähtaja ja otsusest teavitamise viisi.

Paragrahviga 16 kehtestatakse taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused.

Lõikes 1 viidatakse, millistel juhtudel taotluse rahuldamise otsus osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistatakse. Seda tehakse juhul, kui ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud või seda oleks tehtud osaliselt, kui taotlemisel või tegevuste elluviimisel on teadlikult esitatud valet või ebatäielikku teavet või kui teave on jäetud teadlikult esitamata, kui kõrvaltingimusega taotluse rahuldamise otsuse korral kõrvaltingimus ei saabu või ei suudeta seda täita, toetuse saaja avaldust taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks ei rahuldata ja toetuse kasutamist ei ole ettenähtud tingimustel võimalik jätkata ning toetuse saaja esitab avalduse toetuse kasutamisest loobumise kohta. Samuti tunnistatakse kogu taotluse rahuldamise otsus kehtetuks, kui see tühistatakse toetuse tagasinõudmise otsusega.

Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise korral tuleb järgida proportsionaalsuse ja ärakuulamise nõudeid, kuid arvestusega, et taotluse rahuldamise otsus ei tohi jääda kehtima selliselt, et see on vastuolus eelnõus sätestatuga. Tahtlikult valeandmete esitamise avastamise korral tolerants puudub, mis tähendab, et sellise asjaolu avastamisel tuleb taotluse rahuldamise otsus kehtetuks tunnistada.

Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise ja eelnõu § 19 kohase toetuse tagasinõudmise otsuse tegemise erinevus on see, et kehtetuks tunnistatakse see siis, kui taotlust ei oleks pidanud rahuldama või pärast rahuldamise otsuse tegemist ilmneb asjaolu, mille tulemusel ei ole tegevusi võimalik või vajalik esialgu kavandatud mahus või viisil ellu viia, sh kui toetuse saaja enam toetust ei soovi. Kehtetuks tunnistamisega ei ole tegemist juhul, kui toetuse kasutamise tingimuste, nõuete või kohustuste rikkumise tõttu tehakse toetuse tagasinõudmise otsus. Siiski on nendel otsustel ühine tagajärg – saadavat toetust vähendatakse kuni nullini. Kui on selge, et toetust algses taotluse rahuldamise otsuses nimetatud mahus ära ei kasutata, vormistatakse pigem otsuse muutmise otsus, kuid võib vormistada ka osaliselt kehtetuks tunnistamise otsuse. Kui esialgu määratud toetus jääb kasutamata, tuleks määratud toetuse summat selle võrra vähendada juba tegevuste elluviimise ajal.

Lõige 2 sätestab, et taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise tõttu tuleb õigusliku aluseta saadud toetus toetuse saajal andjale tagastada.

6. peatükk „Toetuse maksmise tingimused ja aruande esitamine“

Paragrahviga 17 sätestatakse toetuse maksmise tingimused.

Lõikes 1 sätestatakse, et esimese kalendriaasta toetus makstakse toetuse saajale ettemaksena ühes osas 14 tööpäeva jooksul pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist.

Lõikega 2 täpsustatakse, et teise ja kolmanda kalendriaasta toetus makstakse toetuse saajale samuti 14 tööpäeva jooksul pärast vastava kalendriaasta toetuse eraldamise otsuse tegemist, kuid seda tingimusel, et toetuse andja on eelnõu § 18 lõikes 1 nimetatud vahearuande kinnitanud ja toetuse saaja vastab endiselt eelnõu §-s 4 sätestatud tingimustele.

Lõikega 3 piiratakse toetuse andjal kohustuse võtmist, kui taotluse rahuldamise otsus tehakse kõrvaltingimusega. Toetus makstakse välja pärast kõrvaltingimuse saabumist või täitmist.

Paragrahviga 18 kehtestatakse toetuse kasutamisega seotud aruande esitamise põhimõtted.

Lõikes 1 sätestatakse toetuse saajale aruande esitamise kohustus. Toetuse saaja esitab vahearuande toetuse kasutamise esimese ja teise kalendriaasta 1. detsembriks ning lõpparuande 30 kalendripäeva jooksul pärast viimase toetuse kasutamise kalendriaasta abikõlblikkuse perioodi. Aruande esitamisel lähtub toetuse saaja taotlusest, määruse nõuetest ja aruannete kinnitatud vormidest.

Lõikes 2 sätestatakse toetuse andjale vahe- ja lõpparuande menetlustähtaeg.

Lõikega 3 antakse toetuse saajale võimalus lõpparuande esitamise tähtaega põhjendatud juhtudel avalduse alusel pikendada. Näiteks võib see olla vajalik juhul, kui kõik abikõlblikkuse perioodil tehtud kulude arved ei ole veel laekunud. Lõpparuande esitamise tähtaja pikendamine ei tähenda abikõlblikkuse perioodi pikendamist (see ei ole eelnõu kohaselt võimalik).

Vahearuande esitamise tähtaja pikendamise võimalust eelnõu ette ei näe, sest see muudaks võimatuks järgneva kalendriaasta toetuse õigeaegse ülekandmise ja tegevustega alustamise. Kuna vahearuande ei kata nii või teisiti kogu aastat, sest see esitatakse 1. detsembriks, siis puudub ka sisuline vajadus tähtaja pikendamiseks. Esimese aasta vahearuandest ajaliselt välja jäänud tegevused kajastatakse teise aasta vahearuandes.

Lõikes 4 sätestatakse, et toetuse andja võib juhul, kui aruande läbivaatamise käigus selgub, et selles esinevad puudused, küsida toetuse saajalt aruandes esitatud andmete kohta selgitusi ja lisadokumente või nõuda aruande täiendamist ehk puuduste kõrvaldamist. Puuduste kõrvaldamiseks võib toetuse andja anda toetuse saajale kuni kümme tööpäeva, mil eelnõu § 18 lõikes 2 sätestatud aruande menetlemise aeg peatub. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks.

Lõikes 5 sätestatakse aruande kinnitamise tingimused.

7. peatükk „Toetuse tagasinõudmine“

Paragrahviga 19 sätestatakse toetuse tagasinõudmise ja -maksmise alused ning viidatakse riigieelarve seaduses ja Euroopa Liidu riigiabi reeglitest tulenevale regulatsioonile, mille alusel eelnõu kohane toetuse tagasinõudmine toimub. Säte koondab nii riigisisese toetuse kui ka riigiabi reeglite alusel antud toetuse tagasinõudmise erisused.

Lõikes 1 on sätestatud, et eelnõu alusel antud toetuse tagasinõudmine ja tagasimaksmine toimub riigieelarve seaduse § 55 lõike 2 või § 55¹ alusel ning nendes sätetes kehtestatud korras. Seega rakendub eelnõu üksnes täpsustava regulatsioonina ning tagasinõudmise materiaalõiguslik alus tuleneb seadusest. Tagasinõudmine võib seonduda nii toetuse osalise kasutamata jäägi tagastamisega kui ka toetuse ebaõige kasutamise või muude toetuse andmise tingimuste rikkumisega.

Lõikes 2 sätestatakse täiendavad alused toetuse osaliseks või täielikuks tagasinõudmiseks juhtudel, kui tagasinõudmise otsus tehakse riigieelarve seaduse § 55¹ alusel. Nende aluste eesmärk on täpsustada olukorrad, kus toetuse kasutamine ei vasta eelnõu eesmärgile või abikõlblikkuse tingimustele. Nii on tagasinõudmise aluseks muu hulgas mitteabikõlblike kulude hüvitamine, abikõlblike kulude vähenemine võrreldes kavandatuga, kuludokumentide ebaõige kasutamine ning aruande tähtaegselt esitamata jätmine.

Lisaks riigisisesele regulatsioonile tuleb arvestada, et kui toetust antakse vähese tähtsusega abina või grupierandiga hõlmatud riigiabina, kohaldatakse tagasinõudmisel Euroopa Liidu riigiabi reegleid ning konkurentsiseadusest tulenevaid erisusi.

Vähese tähtsusega abi puhul toimub tagasinõudmine eelkõige juhul, kui abi andmine on toimunud lubatud piirmäära ületades või kui abi andmisel ei ole järgitud vähese tähtsusega abi määrusest tulenevaid kumuleerimis- ja arvestusreegleid. Sellisel juhul tuleb tagada, et ettevõtjale antud vähese tähtsusega abi kogusumma ei ületaks kolme majandusaasta jooksul kehtivat piirmäära ning vajaduse korral tuleb ülemäärane abi tagasi nõuda. Grupierandiga hõlmatud riigiabi puhul on tagasinõudmise aluseks eelkõige Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 nõuete rikkumine, sealhulgas abi kasutamine mittesihipäraselt või tingimuste täitmata jätmine. Sellisel juhul on toetuse tagasinõudmine kohustuslik ulatuses, milles abi ei vasta grupierandi tingimustele või on kasutatud eesmärgivastaselt.

Oluline erisus riigiabi puhul seisneb selles, et ebaseadusliku või väärkasutatud riigiabi tagasinõudmine toimub konkurentsiseaduse ja Euroopa Liidu riigiabi menetlusreeglite alusel ning selle eesmärk on taastada olukord, kus turul ei ole konkurentsimoonekut tekkinud. Seetõttu ei kohaldata sellisel juhul üksnes riigieelarve seaduse üldist tagasinõudmise regulatsiooni, vaid lähtutakse ka Euroopa Komisjoni otsustest ja otsekohalduvast EL õigusest.

Seega on riigiabi juhtudel tagasinõudmise regulatsioon erirežiimiga ning selle eesmärk ei ole üksnes toetuse sihipärase kasutamise tagamine riigisisese eelarveõiguse mõttes, vaid ka konkurentsi moonutamise vältimine siseturul.

Lõike 4 kohaselt tuleb toetus tagastada 60 kalendripäeva jooksul alates toetuse tagasinõudmise otsuse kehtima hakkamise päevast. Toetuse tagasinõudmise otsus kui haldusakt hakkab HMS-i § 61 lõike 1 järgi kehtima alates selle teatavaks tegemisest või kättetoimetamisest koostoides HMS-i § 62 lõike 2 punktiga 2, mille kohaselt tuleb haldusaktist teatada menetlusosalisele kättetoimetamisega, kui varasem haldusakt tunnistatakse kehtetuks või seda muudetakse.

8. peatükk „Toetuse saaja ja toetuse andja õigused ja kohustused“

Paragrahviga 20 kehtestatakse toetuse saaja kohustused, mis rakenduvad alates taotluse rahuldamise otsuse jõustumisest. Toetuse saaja peab tagama määrukses sätestatud kohustuste täitmise ja tegevuste eduka elluviimise taotluse rahuldamise otsuses ja määrukses sätestatud tähtaegade ja tingimuste kohaselt. Toetuse saaja kohustuste täitmisest sõltub toetuse eesmärgipärane kasutamine ning nõuete rikkumine võib kaasa tuua toetuse vähendamise või tagasinõudmise. Seetõttu peab toetuse saaja täitma talle määrukses ja taotluse rahuldamise otsusega pandud kohustusi nõuetekohaselt.

Punkti 1 kohaselt peab toetuse saaja kasutama toetust taotluses, taotluse rahuldamise otsuses ja määrukses sätestatud viisil. See tähendab, et toetust võib kasutada üksnes heakskiidetud tegevuste elluviimiseks ja nendega seotud abikõlblike kulude katmiseks. Toetuse saaja peab viima tegevused ellu kavandatud viisil ning saavutama taotluses ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud eesmärgid ja tulemused.

Punkti 2 kohaselt peab toetuse saaja esitama toetuse andjale tähtajaks nõutud teabe ja aruanded. Kohustus hõlmab teabe ja aruannete õigeaegset ja nõuetekohast esitamist ning toetuse andja nõudmisel vajalike selgituste ja dokumentide esitamist. Nõude eesmärk on tagada, et toetuse andjal oleks võimalik hinnata tegevuste elluviimist, tulemuste saavutamist ja toetuse eesmärgipärast kasutamist.

Punkti 3 kohaselt peab toetuse saaja säilitama toetuse kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid raamatupidamise seaduses sätestatud tähtaegade kohaselt. Dokumentide säilitamine võimaldab toetuse andjal kontrollida toetuse kasutamist, kulude abikõlblikkust ja tegevuste elluviimist ka pärast aruande esitamist.

Punkti 4 kohaselt peab toetuse saaja teenuste ostmisel järgima riigihangete seaduse §-s 3 sätestatud põhimõtteid ning võtma vähemalt kaks võrreldavat hinnapakumist üksteisest sõltumatult pakkujalt juhul, kui ühetaoliste teenuste, materiaalsete või immateriaalsete varade ostutehingu maksumus ilma käibemaksuta on vähemalt 10 000 eurot. Nõue kohaldub sõltumata sellest, kas toetuse saaja on riigihangete seaduse tähenduses hankija. Kui kahte sõltumatut hinnapakumist ei ole võimalik võtta või toetuse saaja ei vali odavaimat pakumist, peab ta esitama sellekohase põhjenduse. Nõude eesmärk on tagada avalike vahendite säästlik, otstarbekas ja läbipaistev kasutamine ning võimaldada toetuse andjal hinnata kulude põhjendatust ja maksumuse kujunemist.

Punkti 5 kohaselt peab toetuse saaja andma toetuse andjale tegevuste elluviimise ja toetuse kasutamise kohta suulisi ja kirjalikke selgitusi ning andmeid, sealhulgas väljavõtteid raamatupidamisprogrammist ja pangakontolt, kolme tööpäeva jooksul alates vastava nõude saamisest. Samuti peab toetuse saaja võimaldama dokumentidest koopiate ja väljavõtete tegemist. Kohustuse eesmärk on tagada toetuse andjale võimalus kontrollida toetuse kasutamise õiguspärasust ja eesmärgipärasust, kulude abikõlblikkust ning toetuse saaja esitatud andmete õigsust. Toetuse saaja peab olema valmis tõendama muu hulgas seda, et kulud on seotud toetatavate tegevustega, kulusid ei ole hüvitatud muu toetuse või avaliku sektori vahenditest ning toetuse kasutamisel ei ole rikutud määruses sätestatud nõudeid.

Punkti 6 kohaselt peab toetuse saaja võimaldama toetuse andjal kohapeal toetuse kasutamist kontrollida ning osutama kontrolli tegemiseks igakülgset abi. Kohapealne kontroll võimaldab kontrollida tegevuste tegelikku elluviimist, tegevustega seotud dokumente ja muid asjaolusid, mida ei ole võimalik üksnes aruannete või elektrooniliselt esitatud dokumentide põhjal kontrollida.

Punkti 7 kohaselt peab toetuse saaja pidama tegevustega seotud abikõlblike kulude, mitteabikõlblike kulude ja tulude kohta eraldi raamatupidamisarvestust. Nõude eesmärk on tagada toetuse kasutamise läbipaistvus ning võimaldada üheselt kindlaks teha toetatavate tegevustega seotud kulud ja tulud ning eristada abikõlblike kulusid mitteabikõlblikest kuludest. Eraldi arvestus on vajalik ka selleks, et vältida kulude topeltrahastamist ning võimaldada toetuse andjal kontrollida toetuse kasutamist kulupõhiselt.

Punkti 8 kohaselt peab toetuse saaja viivitamata teavitama toetuse andjat taotluses esitatud või tegevustega seotud andmete muutumisest ning tegevuste elluviimist takistavatest asjaoludest, sealhulgas pankroti- või likvideerimismenetlusest ja tegevustega seotud vara üleandmisest teisele isikule või asutusele. Saadud teabe alusel saab toetuse andja hinnata, kas muutunud asjaolud mõjutavad toetuse andmise tingimuste täitmist või tegevuste elluviimist ning kas taotluse rahuldamise otsust on vaja muuta või kas esinevad alused toetuse vähendamiseks või tagasinõudmiseks.

Punkti 9 kohaselt peab toetuse saaja tagastama toetuse kasutamata jäägi. Kasutamata jäägi tagastamise kohustus tuleneb sellest, et toetust antakse konkreetsete toetatavate tegevuste elluviimiseks ning toetuse saajal ei ole õigust jätta kasutamata toetuse osa enda valdusse.

Punkti 10 kohaselt peab toetuse saaja tagastama toetuse juhul, kui toetuse andja esitab toetuse tagasinõude. Tagasinõude aluseks ja tagastamise ulatuseks on toetuse andja tehtud tagasinõude otsus ning tagasinõudmine toimub eelnõu §-s 19 sätestatud korras.

Punkti 11 kohaselt peab toetuse saaja esitama koos vahearuandega teise ja kolmanda kalendriaasta täpsustatud eelarve toetuse kasutamise kalendriaasta 1. detsembriks. Täpsustatud eelarve esitamine võimaldab arvestada toetuse perioodi jooksul tegevuste ja nende maksumuse muutumisega ning anda toetuse andjale ajakohase ülevaate järgmise kalendriaasta tegevustega

seotud kulude kavandatavast mahust. Nõue toetab toetuse kulupõhist kasutamist ning võimaldab hinnata, kas kavandatavad kulud on seotud toetatavate tegevustega ja vastavad toetuse eesmärgile.

Paragrahviga 21 kehtestatakse toetuse saaja õigused.

Punkti 1 kohaselt on toetuse saajal õigus saada toetuse andjalt informatsiooni ja nõuandeid, mis on seotud õigusaktides, määruses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Toetuse saaja võib pöörduda toetuse andja poole, et saada selgitusi toetuse kasutamise ja tegevuste nõuetekohase elluviimise kohta, sealhulgas kavandatavate muudatuste, kulude abikõlblikkuse ja muude määruses sätestatud tingimuste kohta. Vajaduse korral võib toetuse saaja enne muudatuse tegemist küsida toetuse andjalt hinnangut kavandatava muudatuse lubatavuse kohta. Selline hinnang ei asenda toetuse andja § 15 kohast otsust toetuse andmise otsuse muutmise kohta.

Punkti 2 kohaselt on toetuse saajal õigus esitada oma seisukohad puuduste kõrvaldamise raames ning eelnõu § 14 lõikes 2 sätestatud juhtudel. Õigus esitada seisukohti võimaldab toetuse saajal selgitada asjaolusid, esitada täiendavaid andmeid ja dokumente ning vajaduse korral juhtida tähelepanu toetuse andja menetluses esitatud asjaoludele. Paragrahvi 14 lõikes 2 sätestatud juhtudel on tegemist haldusmenetluses ärakuulamisega, mille eesmärk on anda toetuse saajale võimalus enne tema õigusi või kohustusi mõjutava otsuse tegemist oma seisukoht esitada.

Punkti 3 kohaselt on toetuse saajal õigus tutvuda tema kohta koostatud dokumendis sisalduva või sellega lahutamatu seotud teabega avaliku teabe seaduses sätestatud korras. Õigus võimaldab toetuse saajal saada teavet tema taotluse menetlemisel ja toetuse kasutamise kontrollimisel kogutud või koostatud dokumentidest ulatuses, milles sellele teabele ei ole kehtestatud juurdepääsupiirangut. Kui dokument sisaldab piiratud juurdepääsuga teavet, toimub teabele juurdepääsu võimaldamine avaliku teabe seaduses sätestatud korras ja ulatuses.

Taotluste hindamisega seotud teabe puhul tuleb arvestada ka vajadusega tagada hindamise sõltumatus ja erapooletus. Seetõttu ei tähenda toetuse saaja õigus tutvuda teda puudutava teabega automaatselt õigust saada teavet, mille avaldamine võimaldaks tuvastada konkreetse hindaja antud hinnangu või muid hindamisega seotud piiratud juurdepääsuga andmeid, kui nendele andmetele juurdepääsu piiramiseks on seadusest tulenev alus.

Punkti 4 kohaselt on toetuse saajal õigus toetusest loobuda või toetus igal ajal täies ulatuses tagastada. Õigus võimaldab toetuse saajal loobuda toetuse kasutamisest ka pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist. Kui toetuse saaja on toetuse juba saanud, tuleb kasutamata või tagastamisele kuuluv toetus tagastada toetuse andjale. Toetusest loobumine või selle tagastamine ei välista kohustust täita määrusest või taotluse rahuldamise otsusest tulenevaid kohustusi ulatuses, mis on nende olemusest tulenevalt kohaldatavad ka pärast toetusest loobumist või toetuse tagastamist.

Paragrahviga 22 sätestatakse toetuse andja kohustused toetuse andmise ja kasutamise korraldamisel. Toetuse andja peamised ülesanded on tagada taotlusvooru nõuetekohane menetlemine, teha määruses ettenähtud otsused ja edastada need tähtjaks, kontrollida toetatavate tegevuste elluviimist ja toetuse kasutamist ning tagada taotlejatele ja toetuse saajatele vajaliku teabe, vormide ja juhendmaterjalide kättesaadavus.

Punkti 1 kohaselt peab toetuse andja edastama taotlejale või toetuse saajale määru reguleeritud otsused määruses sätestatud tähtaja jooksul. Kohustus tagab menetluse õiguspärase ja tõhusa korraldamise ning võimaldab taotlejal ja toetuse saajal oma õigustest ja kohustustest õigeaegselt teada saada.

Punkti 2 kohaselt peab toetuse andja säilitama toetuse taotlemise, andmise ja muude dokumentide ning teabega seotud tõendeid õigusaktides sätestatud tähtaja jooksul. Säilitamiskohustus on vajalik toetuse andmise ja kasutamise õiguspärasuse kontrollimiseks ning võimalike järelevalve- ja kontrollitoimingute tegemiseks. Säilitamise tähtaeg sõltub seejuures kohaldatavatest õigusaktidest. Näiteks võib raamatupidamise seaduses sätestatud säilitamistähtaeg olla lühem kui riigiabi käsitlevates õigusaktides ette nähtud tähtaeg. Riigiabi andmisel tuleb järgida eelnõu § 3 lõikes 10 sätestatud nõuet.

Punkti 3 kohaselt peab toetuse andja kontrollima toetatavate tegevuste elluviimist. Kontrolli eesmärk on veenduda, et tegevused viiakse ellu taotluse rahuldamise otsuse ja määruse kohaselt, toetuse kasutamine on eesmärgipärane ning toetuse saaja täidab talle pandud kohustusi. Kontrolli tulemuste põhjal saab toetuse andja vajaduse korral rakendada määruses ja õigusaktides sätestatud meetmeid, sealhulgas teha otsuse toetuse vähendamise või tagasinõudmise kohta.

Punkti 4 kohaselt peab toetuse andja tegema taotlus- ja aruandevormid ning asjakohased juhendmaterjalid taotlejatele ja toetuse saajatele e-keskkonnas kättesaadavaks. Nõude eesmärk on tagada taotlemiseks ja aruandluseks vajaliku teabe ning dokumentide ühetaoline ja hõlpsasti kättesaadavus.

Punkti 5 kohaselt peab toetuse andja teavitama toetuse saajat viivitamata määruses ja muudes toetuse kasutamist reguleerivates õigusaktides tehtud muudatustest. Kohustuse eesmärk on tagada, et toetuse saajal oleks võimalik arvestada tema tegevusi ja toetuse kasutamist mõjutavate õiguslike muudatustega ning täita talle kehtestatud nõudeid nõuetekohaselt.

Punkti 6 kohaselt peab toetuse andja tegema muid määruses ja kohalduvates õigusaktides sätestatud toiminguid. Tegemist on üldise viitega toetuse andja muudele ülesannetele, mis tulenevad määrusest ja toetuse andmisele kohaldatavatest õigusaktidest.

Paragrahviga 23 sätestatakse toetuse andja õigused, mis on vajalikud toetuse andmise ja kasutamise nõuetekohaseks korraldamiseks ning toetuse saaja kohustuste täitmise kontrollimiseks.

Punkti 1 kohaselt on toetuse andjal õigus kontrollida toetuse saaja juures tegevustega seotud kuludokumente ja tegevuste elluviimist, sealhulgas toetuse kasutamise vastavust määrusele ja taotluse rahuldamise otsusele. Kohapealse kontrolli käigus on võimalik kontrollida tegevuste tegelikku toimumist ja edenemist, toetuse andmise aluseks olevate tulemuste saavutamist, tegevustega seotud kulude ja tulude arvestust ning tehingute kajastamist raamatupidamises. Samuti on toetuse andjal õigus kontrollida toetuse kasutamisega seotud dokumentide vastavust toetuse saaja valduses olevatele dokumentidele ja andmetele.

Punkti 2 kohaselt on toetuse andjal õigus nõuda taotluses kirjeldatud tegevuste kestuse, eesmärkide, tulemuste ja kulude kohta täiendavate andmete ja dokumentide esitamist. Täiendavate andmete ja dokumentide nõudmise eesmärk on võimaldada toetuse andjal kontrollida tegevuste nõuetekohast elluviimist, tulemuste saavutamist, kulude abikõlblikkust ning toetuse saaja muude kohustuste täitmist.

Punkti 3 kohaselt on toetuse andjal õigus taotluse menetlemisel kontrollida taotleja suutlikkust tasuda mitteabikõlblikud kulud. Toetust antakse üksnes juhul, kui taotlejal on võimalik katta tegevuste elluviimisega seotud kulud, mida toetusest ei hüvitata. Nõude eesmärk on vähendada riski, et toetuse saaja ei suuda kavandatud tegevusi ellu viia seetõttu, et tal puuduvad vahendid mitteabikõlblike kulude katmiseks.

Punkti 4 kohaselt on toetuse andjal õigus jätta toetus välja maksmata ja/või nõuda toetus osaliselt või täielikult tagasi, kui toetuse saaja rikub määruses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatud

tingimusi või kaldub muul viisil kõrvale taotluses, taotluse rahuldamise otsuses või määruises sätestatust. Õiguse eesmärk on tagada, et toetust makstakse ja jäetakse toetuse saajale üksnes juhul, kui toetuse andmise ja kasutamise tingimused on täidetud. Juba välja makstud toetuse tagasinõudmisel lähtutakse eelnõu §-s 19 sätestatust.

Punkti 5 kohaselt on toetuse andjal õigus vähendada proportsionaalselt toetuse suurust juhul, kui taotluse rahuldamise otsuses kinnitatud tegevuste maksumus väheneb. Toetuse vähendamine peab vastama tegevuste tegeliku maksumuse vähenemisele ning tagama, et toetuse suurus oleks põhjendatud võrreldes toetatavate tegevuste tegeliku maksumusega.

Punkti 6 kohaselt on toetuse andjal õigus keelduda toetuse maksmisest, kui toetuse saaja majanduslik olukord on halvenenud sellisel määral, et toetuse kasutamine või tegevuste elluviimine on ohustatud. Samuti võib toetuse andja keelduda toetuse maksmisest juhul, kui riigieelarvest Kultuuriministeeriumile eraldatava eelarve maht väheneb. Viimasel juhul on tegemist toetuse maksmise võimaluse sõltuvusega toetuse andjale eraldatud eelarvevahendite olemasolust. Toetuse andja hindab keeldumise vajadust ja ulatust konkreetseid asjaolusid arvestades.

Punkti 7 kohaselt on toetuse andjal õigus keelduda toetuse maksmisest juhul, kui toetuse saajal on tekkinud riigi ees maksu- või maksevõlg, mida ei ole ajatatud. Nõude eesmärk on tagada, et toetust ei maksta isikule, kellel on riigi ees täitmata rahalised kohustused, mille tasumise tähtaeg on saabunud.

Punkti 8 kohaselt võib toetuse andja eelnõu § 19 kohase tagasinõude ulatuse määramisel rakendada kaalutusõigust. Tagasinõude ulatuse määramisel arvestatakse rikkumise olemust, ulatust ja mõju toetuse eesmärgipärasele kasutamisele ning järgitakse proportsionaalsuse põhimõtet. Kaalutusõigust rakendatakse eelnõu §-s 19 ja riigieelarve seaduses sätetatud tagasinõude aluste ja piirangute piires.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vähese tähtsusega abi ja grupierandiga hõlmatud riigiabi puudutavad sätted on Euroopa Liidu vastava regulatsiooniga kooskõlas.

4. Eelnõu mõju

4.1. Sotsiaalsed mõjud (kultuur)

Eelnõu mõju on peamiselt positiivne. Eelnõuga luuakse loomingu valdkonnas tegutsevate strateegiliste partnerorganisatsioonide toetamiseks ühtne ja valdkonnaülene süsteem. Toetus võimaldab toetada organisatsioone, kes panustavad loomingu valdkondade arengusse, rahvusvahelistumisse, professionaalsesse arengusse, koostöösse, nähtavusse ning valdkondliku teadmusbaasi arendamisse. See toetab kultuuri arengukavas seatud eesmärki kujundada Eesti kultuur elujõuliseks, arenevaks ja maailmale avatuks ning tagada tugev ja toimiv kultuurielu.

Senisest süsteemsemalt seotakse toetuse andmine konkreetse taotlusvooru fookusteemade ja loomingu valdkondadega. Taotlusvooru avamise teates määratakse toetatavate tegevuste täpne fookus kalendriaastate kaupa, voorus avatud loomingu valdkonnad ning valitavate partnerorganisatsioonide arv. See võimaldab suunata piiratud eelarvevahendeid konkreetse perioodi kultuuripoliitilistest eesmärkidest ja valdkondlikest vajadustest lähtudes.

Kolmeaastane partnerlusperiood annab toetuse saajatele senisest pikema planeerimishorisondi. Kolmeaastase arengukava ja tegevuskava alusel saavad partnerorganisatsioonid kavandada oma

tegevusi ja nende rahastamist pikema perioodi vältel. See loob eeldused järjepidevamaks tegevuseks ning võib parandada tegevuste kvaliteeti ja mõju.

Eelnõu toetab loomingu valdkonnas tegutsevate organisatsioonide professionaalse võimekuse, koostöö ja rahvusvahelise võrgustumise arengut. Toetatavate tegevuste hulka kuuluvad muu hulgas professionaalset arengut toetavad tegevused, loovisikutele võimaluste loomine, rahvusvahelistumine, valdkondlik seire ja analüüs, koostöö ja võrgustumine ning loomingu ja valdkonna nähtavuse suurendamine. Seeläbi võib eelnõu avaldada positiivset mõju nii loomingu valdkondade arengule kui ka loovisikute ja teiste valdkonnas tegutsevate organisatsioonide tegutsemiskeskonnale.

Eelnõuga kehtestatakse senisest selgemad nõuded strateegiliseks partneriks valitavale organisatsioonile, sealhulgas vähemalt viieaastase tegutsemiskogemuse nõue ning teatud loomingu valdkondades täiendavad nõuded varasema tegevuse kohta. See aitab suunata toetust organisatsioonidele, kellel on oma valdkonnas pikaajaline ja järjepidev tegevuskogemus ning suutlikkus täita strateegilise partneri ülesandeid.

Mõningane negatiivne mõju võib kaasneda organisatsioonidele, kes uue süsteemi tingimustele ei vasta või keda taotlusvooru tulemusena partnerorganisatsiooniks ei valita. Samuti ei avata iga taotlusvooru raames kõiki loomingu valdkondi ega valita kõigist valdkondadest partnerorganisatsioone. Mõju leevendab taotlusvooru tingimuste avalikustamine enne vooru avamist ning hindamismetoodika avalikustamine, mis võimaldavad taotlejatel oma tegevusi ja taotlust ette kavandada.

4.2. Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Eelnõu rakendamisega suureneb KuM-i töökoormus võrreldes senise korraldusega, kuna ministeerium korraldab loomingu valdkonna partnerorganisatsioonide valimise, toetuse andmise ja toetuse kasutamise kontrollimise ning korraldab partnerlusperioodi jooksul vahearuandluse ja järgmiste kasutusaastate toetuse määramise.

Samas vähendab kolmeaastane partnerlusperiood vajadust korraldada sama organisatsiooni toetamiseks uus taotlusvoor igal aastal. See võimaldab vähendada iga-aastase taotlusvooru korraldamisega seotud koormust ning suunata tööaega rohkem toetuse kasutamise seirele, partnerorganisatsioonidega koostööle ja tegevuste mõju hindamisele.

Eelnõu rakendamine võib suurendada ka taotlejate halduskoormust võrreldes tavapärase üheaastase toetuse taotlemisega, kuna taotlejal tuleb esitada vähemalt kolmeaastane arengukava ja sisuline tegevuskava ning kavandada tegevused ja eelarved toetuse perioodiks. Samas võimaldab pikem partnerlusperiood vähendada vajadust esitada samade tegevuste kohta igal aastal uus taotlus.

Eelnõu rakendamine ei too eeldatavalt kaasa olulist mõju teiste riigiasutuste töökorraldusele ega olulisi ebasoovitavaid mõjusid.

5. Eelnõu rakendamiseks vajalikud kulutused

Eelnõu alusel toetuse andmist rahastatakse riigieelarvest. Plaanitav taotlusvooru maht kalendriaastas on 3 836 756 eurot. Eelnõu ei mõjuta seda, kui suur on täpselt taotlusvooru eelarve, vaid reguleerib põhimõtteid, kuidas olemasolevat raha taotlejate vahel jagatakse, sest taotlusvoorude määramine ei reguleeri riigieelarve koostamise protsessi. Taotlusvoorude mahud sõltuvad riigieelarve strateegiast, konkreetse eelarveaasta riigieelarvest ja kultuuripoliitilistest prioriteetidest.

6. Eelnõu rakendamine ja jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras ehk kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu koostöölastamine ja huvirühmade kaasamine

Eelnõu esitatakse õigusaktide koostöölastamise infosüsteemi EIS kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Eesti Heliloojate Liidule, Eesti Interpreetide Liidule, Eesti Esitajate Liidule, Music Estoniale, Eesti Pärimusmuusika Keskusele, Eesti Muusikanõukogule, Eesti Nüüdismuusika Keskusele, Eesti Teatriliidule, Eesti Tantsunõukogule, Eesti Kunstnike Liidule, Eesti Kirjanike Liidule, Eesti Lastekirjanduse Keskusele, Eesti Arhitektide Liidule, Eesti Sisearhitektide Liidule, Eesti Maastikuarhitektide Liidule, Eesti Disainerite Liidule, Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuriteaduskond ning Eesti Kujundusgraafikute Liidule.